

Всесвітня історія. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2005. – 222 с.

5. Еленський В. Релігійно-суспільні зміни в посткомуністичні Європі / В. Еленський // Людина і світ. – 1999. – № 7. – 30-36 с.

6. Кальниш Ю. Державно-церковні відносини: історія розвитку і сучасна політична типологізація / Ю.Кальниш // Актуальні проблеми державно-церковних відносин в Україні: наук.зб./ Відділення релігієзнавства інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України; голов. Ред. В. Д. Бондаренко, А. М. Колодний. – К.: ВіП, 2001. – 206 с.

7. Климів В. Сучасна модель державно-церковних відносин як результат суспільних трансформацій / В. Климів // Українське релігієзнавство. – 1990. – №12. – 52-62 с.

8. Кол Дурэм У. Перспективи релігійної свободи: сравнительный анализ. – М., 1999.

9. Куницын И.А. Правовой статус религиозных объединений в России. – М., 2000. – 416 с.

10. Логинов А.В. Власть и вера. Государственные и религиозные институты в истории и современности. – М., 2005. – С. 496.

11. Мировой опыт государственно-церковных отношений. – М., 1998, Изд-во РАГС, 1998. – 305 с.

12. Нива. Ревіндіфікація церков // Нива. – 1930. – Лютий, ч.2.

13. Палінчак М. Взаємини держави і церкви: польський досвід, – Взаємини держави і церкви: польський досвід. – №12, 2002 р. [Електронний ресурс] / М. Палінчак. – Режим доступу : <http://social-science.com.ua/article/790>

14. Понкин И. В. Правовые основы светскости государства и образования [Электронный ресурс] / Понкин И. В. – М. : Про-Пресс, 2003. – 416 с. – Режим доступа : <http://www.state-religion.ru/files/laicite1.pdf>

15. Понкин И. В. Типология государств по критерию светскости [Электронный ресурс] / Понкин И. В. – Режим доступа: http://cddk.ru/gos_i_religia/analit/secul/006.htm

16. Стоколос Н. Конфесійно-етнічні трансформації в Україні (XIX – перша половина XX ст.): [Монографія] / Н. Стоколос. – Р.: Ліста, 2003. – 480 с.

17. Третьяков А.В. Политико-правовые отношения Российского государства и Русской православной церкви: Автореф. дис. канд. полит. наук: 23.00.02 / ГУУ. – М., 2004. [Электронный ресурс] / А.В. Третьяков. – Режим доступа: <http://www.dissertat.com/content/politiko-pravovye-otnosheniya-rossiiskogo-gosudarstva-i-russkoi-pravoslavnoi-tserkvi>

18. Феррари С. Церковь и государство в Западной Европе. Итальянская модель / С. Феррари // Модели церковно-государственных отношений стран Западной Европы и США: сб. науч. тр./Ин-т философии НАН Украины; ред.В. Еленский [и др.] – К., 1996. – 66-79 с.

19. Филипович Л. Державно-конфесійні і міжконфесійні відносини: від демократизації до тоталітаризації суспільства [Електронний ресурс] / Л. Филипович. – Режим доступу: http://risu.org.ua/ua/index/monitoring/society_digest/39944

20. Церковная жизнь в Польской республике и за границей // Воскресное чтение (Варшава). – 1924. – № 6.

21. Шаправський С. А. Моделі державно-церковних відносин: європейський контекст. – Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Історичне релігієзнавство". Вип. 12, 183-188 с.

22. Щипков А.В. Во что верит Россия: курс лекций. – СПб.: Издательство Русского Христианского гуманитарного института, 1998. – 297 с.

23. Krukowski Cf. J., Status prawny religii i Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce (1918-1993), in: J. Jachymek (ed.), Religia i Kościół rzymskokatolicki w polskiej myśli politycznej 1919-1993, Lublin 1995.

24. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Ustawa z dnia 17 marca 1921 r. – Dziennik Ustaw. Poz.267 №44.

25. Mysiek W. Przedmurze. Szkice z dziejów Kościoła katolickiego w II Rzeczypospolitej. – Warszawa, 1987 – 250 с.

Надійшла до редколегії 21.03.16

М.С. Копылова, асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

МОДЕЛЬ ВЗАИМООТНОШЕНИЙ ГОСУДАРСТВА И ПРАВОСЛАВНОЙ ЦЕРКВИ ВО ВТОРОЙ РЕЧИ ПОСПОЛИТОЙ (1918-1939)

В статье охарактеризовано понятие модели государственно-церковных отношений и основные её классификации, критерии разграничения последней, а также особенности реализации. Определено модель государственно-конфессиональных взаимоотношений, что сложилась в Польской республике. Сформулированы основные черты и особенности отношений, что сложились между государственной властью и православными конфессиями в Речи Посполитой в междувоенный период.

Ключевые слова: модель, государственно-церковные взаимоотношения, государство, православная церковь, Польская республика.

M.S. Kopylova, PhD student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

MODEL OF RELATIONSHIPS BETWEEN STATE AND ORTHODOX CHURCH IN THE SECOND POLISH REPUBLIC (1918-1939)

The article deals with the concept of church-state relations model and the main classification, criteria for differentiation of them, and also its implementation. The author reproduces a model of state-confessional relations that prevailed in the Polish Republic. The main features and characteristics of relationships that exist between the state authorities and orthodox denominations in the interwar Poland have been formulated.

Keywords: model, state-church relationships, state, Orthodox Church, Polish Republic.

УДК 35.076

А.С. Лаврентій, асп.

Національна академія державного управління при Президентові України, Київ

НАЛАГОДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

У статті проводиться аналіз трансформації інформаційного суспільства. Висвітлено проблеми комунікативної взаємодії між органами державної влади та інститутами громадянського суспільства.

Ключові слова: комунікація, комунікативна взаємодія, інформаційно-комунікативні технології, органи державної влади.

Постановка проблеми (опис проблеми, що аналізується, у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями). В умовах інформаційного суспільства, яке є характерною рисою XXI століття, активно розвиваються комунікативні технології, виникають нові інформаційні зв'язки та механізми впливу на розвиток суспільства. Комунікація впливає на всі сфери життєдіяльності суспільства, у зв'язку з чим перед наукою державного управління постає значна кількість проблемних питань, які, насамперед, стосуються дослідження особливостей впливу ко-

мунікативних процесів на розвиток суспільства в цілому та окремих його сфер.

В Україні громадянське суспільство перебуває на стадії розвитку. На сьогодні існують активні організації, що реалізують інтереси груп населення, які вони представляють, проте їх ще мало й вони представлені далеко не у всіх сферах. У той же час існує величезна кількість зареєстрованих неурядових організацій, проте слід говорити про кількість справді діючих і, тим більше, ефективних. Досягнення прозорості процесу прийняття державних рішень та вироблення державної політики, яке є можливим за умови не тільки доброї волі з боку

© Лаврентій А.С., 2016

державних органів влади, але й сильних громадських інституцій, сприятиме вирішенню багатьох інших проблем, зокрема, боротьбі з корупцією. В Україні довгий час панувала в основному інформаційна політика, коли органи державної влади інформували населення й зворотній зв'язок не був важливим. Це також можна пояснити поширеною позицією серед суспільства, що влада повинна все зробити сама й якщо їй вдається це – добре, якщо ні, то можна її критикувати. Відрадно, що наразі відбувається процес реформування й посилюється розуміння важливої ролі громадськості та необхідності створення моделі суспільних відносин, за яких громадянське суспільство спільно з органами влади могло б працювати на покращення життя в державі. Ми сподіваємося, що дана публікація стане кроком для зміцнення відносин у площині влада – суспільство [4].

Аналіз останніх публікацій за проблематикою та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проблема комунікації між органами державної влади та суспільством висвітлена в науковій літературі за кордоном та в Україні. Іноземні науковці з давніх часів досліджують питання спілкування та використання інформаційного простору для досягнення мети, відображення цього ми бачимо в працях: К.-О.Апеля, С.Блека, Ю.Габермаса, Д.Грунінга, Д.Дороті, П. Джексона, С.Катліпа, та багатьох інших. Аналогічні проблеми формування та перетворення інформації в стосунках між владою та громадою в системі державного управління досліджують у своїх роботах такі вітчизняні науковці, як: Р.Войтович, Н.Дніпроенко, В.Різун, Н. Грицяк, І.Ібрагімова, С.Борисевич, А.Кохан, Г.Почепцов та інші [1, 3, 5, 7, 10-11, 13].

Сьогодні багато видань розкривають зарубіжний досвід зв'язків з громадськістю, який необхідно адаптувати до українських традицій, економічного розвитку, потреб та ментальності. Зокрема, як зазначають у своєму дослідженні О.Кучабський та О.Бажинова "сьогодні співпраця держави та громадськості перестала бути виключно завданням національного рівня. До цього процесу активно долучаються й міжнародні організації, що не тільки сприяє посиленню соціального діалогу в окремих державах, але й дозволяє розбудовувати стабільні відносини між державами на єдиних ціннісних засадах – захисту прав людини, верховенства права та демократії. У свою чергу, це зумовлює активізацію діалогу влади та громадських організацій, підвищує його якість, ефективність взаємодії сторін, результативність співпраці та характер досягнутих домовленостей, що сприяє зміцненню потенціалу консенсусної демократії і солідарних засад соціального розвитку" [11, с. 196].

Разом з тим, варто погодитися з думкою В.Мазур, що в умовах адміністративних перетворень в Україні відбуваються значні зміни у державному управлінні і відносинах держави та громадянського суспільства, в яких органи влади виступають як адміністративні структури, що надають послуги, а громадськість – як клієнт, що їх отримує. Запровадження нової парадигми функціонування органів державної виконавчої влади й органів місцевого самоврядування потребує переорієнтації форм і методів їхньої діяльності на задоволення потреб споживачів публічних послуг, переосмислення концепції управління суспільною інформацією та забезпечення надійного зворотного зв'язку з громадськістю [12, с. 23].

Формулювання цілей (мети) статті. Метою статті є виявлення основних проблем на шляху налагодження ефективної комунікативної взаємодії між органами державної влади України та інститутами громадянського суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Стає очевидним, що Українська держава на сучасному етапі її розвитку в складних умовах сьогодення потребує запровадження нових форм налагодження комунікативної взаємодії влади з громадою. Адже в сучасних умовах суспільного розвитку ефективна комунікація між владою і громадськістю, яка передбачає активне залучення до процесів прийняття рішень інститутів громадянського суспільства, є важливим інструментом демократизації процесів реалізації державної політики.

Яким чином донести інформацію до споживача, як впливати на свідомість та контролювати суспільство, як отримати підтримку та перемогу, прийшовши на чужу територію з іншою релігією, яким чином змусити населення відвернутися від твого ворога? Це невелика кількість питань, що знайшли відповідь при побудові нових сучасних інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ). Сьогодення вимагає не просто донесення інформації до певного адресата, цільової групи. Перед комунікаціями постає завдання впливати на прийняття рішення, працювати з масовою свідомістю.

Таким чином, можливо сформулювати модель комунікативної взаємодії між джерелом інформації, адресатом, споживачем та корелятором. В якості джерела в державному управлінні зазвичай виступає влада. В якості адресата може бути як безпосередньо конкретна людина, так і певна цільова група, прошарок суспільства. Корелятором може бути будь-хто – чи то влада, чи бізнес, чи інша зацікавлена сторона, простіше замовник музики під яку будуть змушені танцювати адресати. На перший погляд питання лише в тому, хто контролює засоби комунікації, хто має на них вплив. У ситуації, коли джерело та корелятор – одне ціле, небезпека нібито відсутня. Але за такої ситуації влада має можливість спотворювати факти та видавати бажане за дійсне, приховувати свої недоліки та помилки, вихвалити та виправдовувати себе.

Тому однією з умов входження України до Європейського співтовариства є незалежна від влади система інформаційних комунікацій. У разі, коли корелятором виступає не контрольована владними органами структура або особа, також існує небезпека спотворення на власну користь. Тому грань між контролем за законністю та правдивістю і залежністю від контролюючих органів досить тонка. От же ми бачимо, що в розумінні державного управління технічне значення терміну "комунікація" взагалі зникає: "комунікація – передача і прийом інформації, наказів, емоцій, джерело життєвої сили будь-якої організації, оскільки одна з найважливіших цілей комунікації полягає в тому, щоб здійснювати субординацію та координацію різноманітних елементів організації. Комунікації можуть відбуватися різними способами. У постіндустріальному (інформаційному) суспільстві різко зростають обсяги та роль комунікацій, оскільки вони безпосередньо пов'язані з послугами та знаннями" [2].

Комунікація влади зі своїми громадянами ґрунтується на більш об'єктивній і детально прорахованій базі, ніж це було колись. Сьогодні наша влада продовжує дозволяти собі проводити експерименти над суспільством і повчати його. Коли влада намагається втілити в життя певні зміни в законодавстві, наштовхується на спротив, а потім відступає. Це відбулося з Податковим кодексом, повторилося з пенсійною реформою. Підвищення тарифів на комунальні платежі призвело до обурення більшості населення України, влада заспокоює: "усі отримують субсидії", обіцяє частково компенсувати витрати на енергозберігаючі заходи. Влада надала пояснення своїй діяльності населенню. Це теж є частково

невірним, бо походження цих роз'яснень – із лексики спілкування дорослого й дитини, що ганьбить ці комунікації. "Влада повинна бути підзвітною населенню, а не повчати його з позиції дорослого. Західна норма в цьому випадку така: президент не може зробити жодного кроку, жодна ініціатива не може стартувати, якщо за цим не стоїть консенсус суспільства. Тобто президент робить правильні кроки, які потрібні суспільству" [13].

Влада дуже гарно інформує про хід виконання заходів, тих подій, які відбулися в органах державної влади. На практиці відділи зі зв'язків з громадськістю працюють як патологоанатоми, вони констатують факт, у кращому випадку – пояснюють, чому так сталося, тим самим виправдовують свої дії або бездіяльність. Насправді влада і громадянське суспільство не є антагоністами. Ми разом хочемо процвітання своєї країни. Влада має враховувати, що службовці працюють за платню, отриману від держави, читай громади, інститути ж громадянського суспільства роблять це за рахунок власного ентузіазму. Тому цей діалог зобов'язаний бути, як мінімум, шанобливим. "Населення хоче не так багато: щоб поважали і його, і його країну. Загалом слід визнати, що сьогодні комунікації держави зі своїми громадянами базуються на більш об'єктивній і детально прорахованій базі, ніж це було колись. Це і більш професійний підхід, оскільки інтуїтивність його відійшла в минуле. Цю професійність можна побачити також у конкретних типах цілей, які тримають у полі уваги владні команди" [13].

Проблема комунікації влади з громадою полягає навіть не в інформуванні, а в невмінні сторін чути одна одну, в першу чергу це стосується влади. Досвід проведення консультацій з громадськістю, а це громадські слухання, обговорення, круглі столи та інші заходи, в тому числі й електронні консультації, свідчить, що механізмів опрацювання пропозицій органом влади фактично не існує. Ця процедура технологічно не прописана ні в нормативних документах, ні в методиках, а це означає, що ця частина в більшості випадків залишається нездійсненою або має декілька фільтрів-перепон. Перша: все залишається на рівні розмов. Державні службовці послухали, "взяли до відома" та розійшлися, бо процедури опрацювати розмови немає. В кращому випадку матеріали потрапляють до фахівця відповідного підрозділу. Для цього організовують запис стенограми заходу або зобов'язують громадськість подавати пропозиції в письмовому вигляді. Найчастіше громадськість говорить багато, але мало пише.

До того ж, те, що громадськість пише, не є придатним для споживання у владних структурах – це друга перепона. Третя. Отримали інформацію – немає кому опрацювати. Відділ зв'язків з громадськістю не робить, "бо це не його робота", а профільний відділ – бо йому байдуже і він не зобов'язаний це робити. В органах державної влади застаріла звичка, що кожен робить свою роботу та не бачить спільну кінцеву мету роботи держави – суспільну користь. У країнах "сталого демократії" ведеться постійна робота з колективом із визначенням цілей і місії організації, сам цей процес гуртує і спрямовує. Кожен знає загальну ціль, а не тільки свої функціональні обов'язки, прописані в посадовій інструкції. Розуміння важливості цієї роботи недооцінюється керівниками, тому й відсутні відповідні механізми реалізації. А для цього в інших країнах працюють підрозділи з внутрішніх комунікацій, які здійснюють корпоративну роботу всередині колективу.

Необхідно зауважити, що Україна зробила спробу наблизитися до розробки комунікативної політики. Так, Кабінет Міністрів України видав Розпорядження від 13 січня 2010 року №85 "Про схвалення Концепції прое-

кту Закону України "Про основні засади державної комунікативної політики" [14].

Таким чином, як відзначає у своєму дослідженні А.Кохан, аналіз наукових досліджень та процесів практичного впровадження державних комунікацій дає підстави для наступних рекомендацій щодо оптимізації комунікативної діяльності: створити єдиний державно-громадський центр для координації дій у процесі розроблення державної комунікативної політики; центри комунікацій влади і громадськості для налагодження партнерської співпраці з громадськістю; розробити програму підвищення рівня знань працівників органів державної влади щодо існуючих механізмів взаємодії з громадськістю та вміння їх застосовувати; створювати державні інститути, здатні забезпечувати відкритість, прозорість своєї діяльності, залучення громадян до процесів прийняття рішень; впровадити оцінювання ефективності послуг влади з точки зору задоволення потреб громадян; підвищувати активність інститутів громадянського суспільства; громадянської та політичної культури; активно впроваджувати у процесі взаємодії з громадськістю програм електронного врядування; враховувати досвід здійснення органами влади ефективних комунікацій країн з розвинутою демократією; запровадити системні звіти органів виконавчої влади перед громадськістю; сприяти налагодженню громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади, та громадської експертизи; контролювати дотримання комунікативними підрозділами органів влади принципів системності, цілеспрямованості, цілісності, адресності, адекватності, планування та прогнозування, технологічної гнучкості, взаємної доповнюваності, достовірності, підконтрольності та публічності в роботі [9, с. 2-8].

Водночас, поки що не вистачає спільних зусиль наукової еліти, громади та урядовців для доведення цієї справи до кінця. Бо розробник проекту закону Міністерство юстиції самостійно з таким завданням не впорається. Тому так актуально для України вивчити європейський досвід, засвоїти вже розроблені та успішно діючі моделі, до яких входять: наукові інститути, лабораторії, дискусійні платформи, робочі групи науковців і практиків, офіційні документи, що впроваджують стандарти комунікацій, розгалужена система комунікативних підрозділів органів влади, які реалізують комунікативну політику, механізми для впровадження інновацій у цій сфері, підготовка кадрів та інше. Головне – налагодити взаємозв'язки науки та практики, що збагатять обидві сторони.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Проаналізувавши стан розвитку інформаційного суспільства в Україні, можна виокремити три глобальні проблеми. *Перша проблема* – в самій державній політиці. Ми не навчилися визначати пріоритети. Так, Естонія обрала два пріоритетних напрями і вийшла за одним із них на перші позиції в Європі – це електронне врядування. Необхідно сказати, що в Україні були спроби їх визначити, але для цього на досягнення результату має працювати вся система державного управління як одне ціле – визначати мету та йти до неї. Це можуть бути як короткострокові, так і довгострокові цілі. *Друга проблема* – інформування має бути не лише оперативне, а й стратегічне. Тобто мають бути механізми донесення про інформації довготривалі перспективи. На перший погляд, про це говорять. Але цьому ніхто не вірить – "обіцянки", мовляв. Бо говорять тільки про наміри, і то, здебільшого, під час виборів. Отже, необхідно впровадити в роботу органів державної влади іншу форму інформування – стратегічну, з прогнозованою реакцією всіх верств населення. *Третя проблема* – у влади відсутнє розуміння того, що налагодження ефективної

комунікативної взаємодії між органами державної влади та інститутами громадянського суспільства впливає як на імідж певного керівника так і на імідж влади в цілому.

Таким чином, владі слід навчитися формулювати пріоритетні питання державної політики у відповідній сфері, галузі, а також на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, пояснювати порядок надання адміністративних послуг органами державної влади, відповідати на питання, що найчастіше виникають у зверненнях громадян до органів державної влади, – а це означає виконати їх, готувати відповіді, оприлюднювати результати та багато іншої, звичної в демократичних країнах світу, але не звичної для нас, роботи. Тобто головним питанням є налагодження ефективної комунікації з дієвим зворотнім зв'язком.

Список використаних джерел

1. Войтович Р. В. Механізми реалізації зв'язків з громадськістю в державному управлінні : навч. посіб. / Р. В. Войтович. – К. : Вид-во НАДУ, 2007. – 72 с.
2. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.
3. Запровадження комунікацій в суспільстві / за заг. ред. Н. К. Дніпренко, В. В. Різуна. – К. : ТОВ "Вістка", 2009. – 56 с.
4. Ібрагімова І. Технологія інформаційної взаємодії в процесі прийняття рішень / І. Ібрагімова // Вісн. УАДУ. – 2000. – № 3. – С. 442–448.
5. Інформаційне суспільство в Україні: стан, проблеми, перспективи : матеріали щорічної науково-практичної конференції за міжнародною участю "Дні інформаційного суспільства-2015", Київ, 19–20 трав.

А.С.Лаврентий, асп.

Национальной академии государственного управления при Президенте Украины, Киев, Украина

НАЛАЖИВАНИЕ ЭФФЕКТИВНОГО КОММУНИКАТИВНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ

МЕЖДУ ОРГАНАМИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ И ИНСТИТУТАМИ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА В УКРАИНЕ

В статье проводится анализ трансформации информационного общества. Освещены проблемы коммуникативного взаимодействия между органами государственной власти и институтами гражданского общества.

Ключевые слова: коммуникация, коммуникативное взаимодействие, информационно-коммуникативные технологии, органы государственной власти.

A.S. Lavrentyji, PhD student

National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kiev, Ukraine

ESTABLISHING EFFECTIVE COMMUNICATIVE INTERACTION BETWEEN PUBLIC AUTHORITIES AND CIVIL SOCIETY IN UKRAINE

In the article analyses of the transformation of information society is carried out. The problems of communicative interaction between state authorities and institutions of civil society are highlighted.

Keywords: communication, communicative interaction, information and communication technologies, public authorities.

УДК 351.323.1

Н. В. Лікарчук, д-р політ. наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

СПОСОБИ ПРИДБАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ТЕРИТОРІЇ: ЗАГАЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Аналізуються способи придбання державних територій як законні, так і незаконні. Сучасне міжнародне право визнає лише законні способи придбання територій: самовизначення, цесія, обмін, дарування території, продаж території, оренда, рішення арбітражу або суду у разі мирного вирішення територіального спору. Хоча поняття правомірності таких способів, як і вироблення самих способів, пройшли період еволюційного розвитку.

Ключові слова: придбання державних територій, самовизначення, цесія, обмін, дарування території, продаж території, оренда, рішення арбітражу.

Взаємовідносини між державами-сусідами у питаннях їх державної території обумовлюються територіальним верховенством держави і державним суверенітетом в цілому, що й зафіксовано у міжнародному праві.

Питання, що стосуються придбання державної території, завжди належали до числа найважливіших, найскладніших й особливо делікатних міжнародних проблем, які протягом всієї історії людства призводили до кривавих сутичок та війн між державами, гострих міжнародних конфліктів навіть у рамках однієї держави. Гострота цих питань проявляється і в даний час.

2015 р. / упоряд. : М. Малюга ; за заг. ред. д. держ. упр., проф. Н. В. Грицяк. – К. : Вид-во "Тезис", 2015. – 226 с.

6. Комунікації в державних інституціях : метод. рек. / уклад. С. О. Борисевич. – К. : НАДУ, 2009. – 32 с.

7. Комунікація: демократичні стандарти в роботі органів державної влади / за заг. ред. канд. наук з держ. упр. Н. К. Дніпренко. – К. : ТОВ "Вістка", 2008. – 164 с.

8. Кохан А. І. комунікативна політика в системі державного управління / А. І. Кохан // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2012. – № 4.

9. Кохан А. І. Державна комунікативна політика – механізм ефективної діяльності інституту публічної влади в Україні / А. І. Кохан // Вісник НАДУ "Державне управління: теорія та практика". – 2011. – № 1. – С. 2–8.

10. Кохан А. І. Комунікативна політика – механізм ефективної діяльності інституту публічної влади в Україні / А. І. Кохан // Вісник НАДУ "Державне управління: теорія та практика". – 2011. – № 1. – С. 2–8.

11. Кучабський О. Механізми комунікації влади та громадськості в умовах глобалізації [Електронний ресурс] // О. Кучабський, О. Бажинова // Публічне управління: теорія та практика. – 2012. – № 4(12) – Режим доступу: <http://kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2012-4/index.html>.

12. Мазур В. Г. Комунікації як механізм взаємодії державних органів влади та громадськості на регіональному рівні [Електронний ресурс] / В. Г. Мазур // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2011. – № 8. – Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=313>.

13. Почепцов Г. Г. Інформаційна політика : навч. посіб. / Г. Г. Почепцов, С. А. Чукот. – К. : Знання, 2006. – 663 с. – (Вища освіта XXI століття).

14. Про схвалення Концепції проекту Закону України "Про основні засади державної комунікативної політики" [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 січ. 2010 р. № 85-р. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/>

Надійшла до редколегії 04.04.16

Встановлення правового режиму державної території відноситься до питань внутрішньої компетенції кожної держави.

У більшості держав зміна державної території передбачає проведення референдуму. Згідно зі ст. 73 Конституції України питання зміни території вирішується лише Всеукраїнським Референдумом [3].

Зазначимо, що сучасне міжнародне право визнає лише законні способи придбання територій. Хоча поняття правомірності таких способів, як і вироблення самих способів, пройшли період еволюційного розвитку.

© Лікарчук Н. В., 2016